

Dolf Houtman

Oprichter OntwerpAcademie en docent Tuinarchitectuur

DE TIJD VAN DOEN ALSOF...DIE IS VOORBIJ

We hebben er een handje van gekregen in het groen: grote woorden, kleine daden. Duurzaam. Biodivers. Ecologisch verantwoord. Het klinkt fantastisch. Maar als je even doorvraagt, blijkt het vaak niet veel meer te zijn dan een egelpoortje, een groen dakje en een paar “insectenstruiken”. Dan is het vinkje gezet en kunnen we weer door.

Laten we ophouden onszelf voor de gek te houden. Dit is geen ecologie. Dit is decoratie met een groen randje. Ecologie vraagt iets heel anders. Het vraagt dat je de plek serieus neemt. Dat je kijkt naar bodem, water, licht, gebruik en context. Dat je begrijpt wat er groeit, waarom het groeit en wat er gaat gebeuren als je ingrijpt. En misschien nog wel belangrijker: dat je jezelf voortdurend bevraagt. Maar dat is lastig. Want het betekent dat je afscheid moet nemen van zekerheden. Van standaardoplossingen. Van trends. En juist die trends zijn killing. Letterlijk. “De dood in de pot”, als het om ecologie gaat. Toch blijven we ze massaal volgen. Leilindes hier, grind daar, een paar forse staptegels ertussen en klaar. Een tuin als invuloefening. Geen ontwerp, maar een optelsom.

Ontwerpen is iets anders. Dat is geen lijstje afwerken, maar een standpunt innemen. Met één krachtig idee alles oplossen wat er speelt. Duurzaamheid begint bij een doorwrochten ontwerp. Bodem, water, gebruik, hitte, droogte, context. Niet naast elkaar, maar in samenhang. En daar wringt het. Want dat vraagt vakmanschap. En misschien nog wel pijnlijker: het vraagt dat je de klant niet altijd geeft wat hij vraagt. Wie alleen uitvoert wat de klant wil, levert precies dat. Maar niet per se wat goed is. De sector verschuilt zich daar nog te vaak achter.

Dan is er nog die eindeloze discussie over inheems versus uitheems. Alsof dat de heilige graal is. Dat is het niet. Het klimaat verandert, de omstandigheden veranderen. Wie dan blijft vasthouden aan rigide lijstjes, ontwerpt voor een wereld die er niet meer is. Kijk eerst naar de plek. Vergroen maximaal. Denk in plantengemeenschappen. En kies daarna pas je soorten. Uitheemse planten zijn geen vijand, maar gewoon gereedschap. Mits je weet wat je doet. Maar het grootste probleem zit ergens anders. In wat we niet doen. We ontwerpen, we leggen aan en daarna laten we het los. Terwijl juist daar de echte waarde ontstaat. Beheer is geen sluitpost, maar de kern van het verhaal. Sterker nog: “beheerders gaan de belangrijkste beroepsgroep worden in het groen.” Zij bepalen of een plan daadwerkelijk ecologische waarde oplevert of langzaam afglijdt naar een duur experiment zonder resultaat. En toch leveren we nog steeds ontwerpen op zonder fatsoenlijk beheerplan. In tuinen, in de openbare ruimte, overal. Dat is niet alleen gemakzuchtig, het is ook gewoon kapitaalvernietiging. We investeren miljoenen in groen en kijken vervolgens weg als het misgaat.

Misschien moeten we daar eens beginnen. Minder praten, meer verantwoordelijkheid nemen. Ontwerpen die niet alleen mooi zijn op dag één, maar functioneren op jaar tien, twintig of dertig. Dat betekent ook dat we afscheid moeten nemen van het keurige plaatje. Groen wordt rommeliger, dynamischer, minder voorspelbaar. Voor veel mensen voelt dat nog als een stap terug. Terwijl het in werkelijkheid een stap vooruit is. Maar dan moeten we het wel durven uitleggen.

Het goede nieuws? Er staat een nieuwe generatie op die dat wél durft. Mensen die niet vastzitten in hoe het altijd ging. Die kijken, onderzoeken en opnieuw durven denken. Die begrijpen dat dit vak nooit ging over bloemetjes, maar over systemen.

En dat is maar goed ook. Want de tijd van doen alsof... die is voorbij. ■